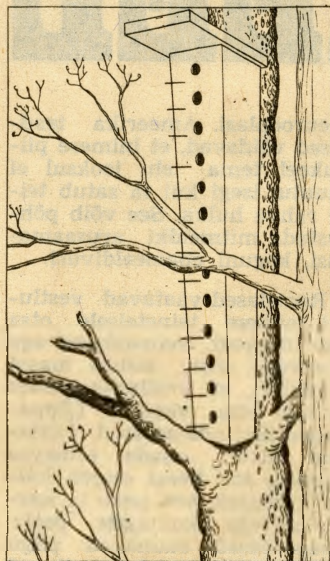

Kui 20. aastate algul soovis noormees (harva neiu) Tartu ülikooli õppima asuda, oli tema esimene ja tähtsaim mure otsida ulualune. Pea-aegu kunagi ei mindud hotelli, kuigi neid leidsid rohkesti. See oli kulukas lõbu. Muidu tuba saada polnud raske, sest paljude linnaelanike sissetulek oli väike ning tuba üürile andes saadi lisa. Peahoone suure kella kõrval oli seintele ja tahvlitele kinnitatud palju kätsi kirjutatud kuulutusi, nii õiges kui vigases eesti keeles. Harva vilksatas mõni leheke vene või saksa keeles. Sisu oli enam-vähem järgmine: «Välja üürida möbleeritud tuba üliõpilasele (üliõpilastele).» Järgnesid aadress ja ülikooli sekretäri pitsat. Kuulutustes oli sageli ka eluaseme iseloomustus, näiteks et tuba asub esimesel korrusel, on soe, jne. Üliõpilased eelistasid eraldi sissekäiguga tube, võimalikult lähedal õppehoonetele. Elekt-rivalgustust oli tollal veel napilt, see puudus ka peahoone auditooriumides.

Mõned üliõpilased elasid terve stuudiumi samas üüritoas. Kosti peal, täispansionil, nagu vanasti väljendati (s.t. täiel toitlustamisel) elavaid üliõpilasi oli väga vähe, sest see oli kulukas.

Uustulnukal oli peahoone kuulutuste rägastikus raske

orienteeruda. Ka minule valmistas see raskusi, sest ma polnud enne 1921. aastat Tartus käinud. Tulin Aegna saarelt. Mind aitas peahoone kauaaegne šveitsar Simon, kes ainsana elas peahoones, koos

oma väikese perekonnaga. Ta seisis peaaegu alati suure kella lähedal, kus praegu müüakse ajalehti, aga varem paiknes õppejõudude lektoorium. Improviseeritud mündris Simon andis meeleldi asjalikku nõu,

eriti kui talle väike jootraha anti. Seda, et Simoni eesnimi oli Friedrich, ei teadnud peaaegu keegi.

Kõik üliõpilased olid kohustatud registreerima oma Tartu aadressi ülikooli sekretariaadis.

Tihti üürisid üliõpilased toa kahekesi (harva kolmekesi). Nii tuli odavam, korteripere-naine sai aga kahe pealt tasu rohkem.

Ebaratsionaalne oli suvevaheaja kolmeks kuuks, aga ka talvel semestritevaheliseks vabaks kuuks tuba endale jätta, sest tasuda tuli ikka täisüür. Seepärast oli õppetöö lõpul kasulik oma tuba (kindlasti kahenädalase etteütlemisega) ära anda ja tagasi tules uus üürida.

Küttepuid saada oli üldiselt kerge, möbleeritud toa sisustus tavaliselt küllaltki vastuvõetav. Peale voodipesu, töö-laua, pesemiskoha, toolide, harvem ka vana vigase diivani või kapikese oli seal huvitavaid vanaaegseid kardinaid, kummuteid, sirme, maale, pilt-e, riidenagisid. Valgust andis kõige sagedamini petrooleumilamp. Ühes minu toas oli seinal isegi baromeeter. Õpiti rohkem kodus kui ülikooli-ruumides ja raamatukogudes.

LEO LEESMENT,
õigusteaduse doktor

13

...JA SAJANDI LÕPUL

Kui 80. aastatel neiu (harvemini noormees) soovib Tartusse õppima tulla, on tema esimene mure eksamikonkurss. Siis tuleb elukohamure. Ühiselamukohti kõigile ei jätku. Ühiselamusse soovitakse, neid kirutakse, sealt põgene-takse. Üürituba on saada raske, sest majaomanike sissetulekud on suured ja tudengirublasid vähestel vaja.

Üürisoove avaldab «Edasi», peaaegu igas numbris paar. Need kõlavad enam-vähem järgmiselt: «Naisüliõpilane (harvemini meesüliõpilane) üürib omaette elamispinna.» Kel mõni hea sõna enda kohta ütelda, lisab ka selle (arst, karsklane, mittesuitsetaja, nõus abistama, jne.). Üliõpilased eelistavad kõigi mugavustega kortereid ja hubaseid pöönin-gukambreid. Neile pakutakse ahi- ja ihusoojusega tube, kus kempis hoovi peal, vesi kaevus, küttepuid metsas. On ka kau-nede erandeid. Meenub, et pakuti odavalt tervet maja, kuid tingimusel, et seda koe-takse ja toidetakse toakoera. Loodetavasti polnud see

koer bernhardiin.¹ Ühele neileu tehti kohustusli-kuks öhtused jutuajamised üli-jutuka perenaiseaga, teisele kassiplissitamise.

Tartust pärit tudengid ela-vad harilikult kodus. Ühed kadestavad neid, teised süüdis-tavad keskkoolilike eluviiside harrastamises.

Üüritube on kõikjal, kus on ebamäärase ehitusajaga puu-maju. Üürilist kisti peale ei võeta, see on perenaisele tüli-kas. Vahel pakutakse kõhu-täit, kutsutakse peolauda, lae-naatakse teed ja suhkrut. Ena-masti elatakse üksi (harvemini paarikaupa). Eelistatakse sõltumatust. Tüüpiline toasi-sustus on lihtne, lausa askeet-lik: voodi, laud, kapike, tool (harvemini kaks). Harva lei-dub vaipu, maale, riidenagisid, peegleid. Palju on raamatuid.

Üürilisest räägitakse tihti halba (harvemini head). Nad ei tereta, ei pühi jalgu, ei pe-se põrandat, ei küta ahju. Nad heidavad hilja magama, neil käib külalisi, üüri ei maksa täpselt ja ära minna ei taha. Eelistatakse neidusid, eriti

neid, kel pole peas poistemõ-teid. Nad on valdavalt korra-likumad, kartlikumad, neist on silmarõõmu. Levinud arva-muse järgi noormehed joovad, suitsetavad, ajavad naistele ligi. Üüri küsitakse kümnest kuni... ütleme, et päris palju-de rubladeni.

Nii elades ja õppides võib stuudiumi normaalselt lõpe-tada.

Aitäh tartlastele, kes on tu-dengitele nende elu olulistel ja rasketel aastatel peavarju andnud. Nemad teavad sedagi, kui palju on eelkirjutatus tõtt. Nad teavad ena-matki. Olen kuulnud juhtu-meist, mil üürileandjate ja tu-dengite vahel on tekkinud pä-ris omainimeselikud suhted. Diplomikevadel on pühitud vastastikku pisaraidki, kingi-tud tänu- ja õnnesoovililli, jäänud pärastisedki sidemed. Elus juhtub nii mõndagi.

Olles need mõtted lõpuni mõelnud, hakkam sõnastama kuulutust: «Meesüliõpilane soovib...»

TAAVI T.